

ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดเรียนการสอน_ครั้งที่ 5/2554
วันพุธที่ 20 กรกฎาคม 2554 เวลา 12.00 -13.30 น.
เรื่อง “Health care in Sweden”
ผู้นำกิจกรรม - ผศ. ดร. อภาววรรณ หนูคง

.....
จากที่ ผศ.ดร.อภาววรรณ หนูคง เดินทางไปศึกษาดูงานภายใต้โครงการ แลกเปลี่ยนอาจารย์
ของหน่วยงาน Malardalen University และ Mahidol University ณ ประเทศสวีเดน ระหว่างวันที่ 10
เมษายน 2554 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2554 อาจารย์ได้นำความรู้มาแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับระบบสาธารณสุข
ของประเทศสวีเดน ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลางและ County Councils มีองค์ประกอบดังนี้

- Primary care: ประกอบด้วย family doctor และ local hospitals
- Psychiatric care
- Hospital-based care

Primary care center เป็นการทำงานประสานกันของบุคลากร 4 กลุ่ม ภายใต้หลังคาเดียวกันได้แก่

- Midwifery nurse
- Pediatric nurse
- Preschool teacher
- Social worker

ในการปฏิบัติเรื่อง Holistic care เน้นการมี Relationships กับครอบครัว , เรื่อง Family-
centered care มีนโยบายให้บิดามีส่วนร่วมในการดูแล การจัดห้องให้บิดามารดาอยู่ร่วมกัน การจัด
สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลให้เหมือนบ้าน ใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการ การประเมิน
พัฒนาการ การประเมินสัมพันธภาพระหว่างมารดา-บุตร และ เน้นการ Communication โดยมี hotline
1177

สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาลของ Malardalen University ประเทศสวีเดน
เป็นหลักสูตรการศึกษา 3 ปี จำนวน 180 เครดิต ประกอบด้วย Caring science 90 เครดิต Medical
science 57 เครดิต Health care education 22.5 เครดิต และ Public health science 10.5 เครดิต
สำหรับหลักสูตรปริญญาโทเป็นหลักสูตร 1 ปี เรียน 60 เครดิต การประเมินผลการศึกษาเป็น Pass with
distinction (VG) Pass (G) Fail (U) ในแต่ละปีมีนักศึกษาพยาบาลประมาณ 350 – 400 คน

ในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านความสามารถ
ในการรับรู้ การสร้างองค์ความรู้ การประเมิน การวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างอิสระ รวมถึงการ
เตรียมตัวในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตการทำงาน ในการศึกษาภาคปฏิบัติ นอกจากความรู้
และทักษะแล้วนักศึกษาจะต้องพัฒนาความสามารถในด้านการค้นคว้าหาความรู้และประเมินความรู้ใน

ระดับผู้รู้ (scholarly level) การพัฒนาตนเอง โดยอาศัยความรู้ใหม่ๆ และการแลกเปลี่ยนความรู้กับทั้งผู้มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในสาขานั้นๆ ด้วย

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล เป็นความร่วมมือระหว่าง Malardalen university และ County council of Vastmanland ซึ่งกำกับดูแลโรงพยาบาลต่างๆ รวมถึง primary health care และ Psychiatric care เป็นความร่วมมือในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยมีข้อตกลงในเรื่องการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาในคลินิก การส่งเสริมทัศนคติในการปฏิบัติงาน การวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติ และการประเมินผล

บุคลากรด้านการเรียนการสอนบนคลินิกประกอบด้วย

1. Clinical supervisor เป็นผู้ประสานงานการจัดการเรียนการสอนระหว่าง Malardalen University และ County councils เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการผู้ประสานงานจะได้รับเงินเดือน 50% จาก University และอีก 50 % จาก County Councils

2. Preceptor เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในคลินิก ซึ่งผ่านการฝึกอบรมให้เข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาจะอยู่ภายใต้การดูแลของ Preceptor โดย Preceptor 1 คน จะมีนักศึกษาอยู่ในความดูแล 2-4 คน preceptor จะมอบหมายให้นักศึกษาดูแลผู้ป่วยเป็นรายกรณี การเรียนรู้เกิดจากการที่นักศึกษาได้พบและให้การดูแลผู้ป่วย นักศึกษาจะต้องรายงานและประเมินผลกับ Preceptor ทุกวัน นอกจากนี้ยังมีการปรึกษาหารือ (reflection) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3. Clinical lecture เป็นบุคลากรจาก University ทำงานร่วมกับ clinical supervisor และ preceptor ในการจัดการเรียนการสอน และร่วมประเมินผลนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาถือว่าเป็นภาระงานส่วนหนึ่งของพยาบาล สำหรับพยาบาลที่เลือกไม่รับผิดชอบงานสอน จะต้องรับผิดชอบงานบริการมากขึ้น

วิธีการจัดการเรียนการสอนในคลินิกนั้น (Supervision model) ใช้ patient focus model ซึ่งช่วยบูรณาการการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยใช้หลักการของ Caring Science เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม โดยมี preceptor เป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ (critical thinking) โดยคำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ สิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการดูแลสุขภาพภายใต้วัฒนธรรมของการดูแลผู้รับบริการ สิทธิผู้ป่วยและครอบคลุมถึงจิตวิญญาณของผู้รับบริการ ทั้งพยาบาล นักศึกษา และผู้ป่วยจะต้องร่วมกันค้นหาและเข้าใจถึงความต้องการของผู้ป่วย ปัญหาของผู้ป่วย แหล่งประโยชน์ (health resource) และความต้องการการดูแลที่เร่งด่วน

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาลของ Malardalen University นั้น ต้องอาศัยความรับผิดชอบต่อสังคมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนแต่ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน คือ ผลิตนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณภาพ ภายใต้ความร่วมมือในเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลที่ชัดเจน นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในคลินิกจะมี preceptor เป็นตัวหลัก ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอนบนคลินิกที่ชัดเจน โดยข้อตกลงที่ว่าจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาถือเป็นภาระงานส่วนหนึ่งของพยาบาล ส่วนพยาบาลที่เลือกไม่รับผิดชอบงานสอน จะต้องรับผิดชอบงาน

บริการมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจาก preceptor บ้านเราคือใช้เวลาในวันหยุดเพื่อทำหน้าที่ในการสอนบนคลินิก เพราะการสอนนักศึกษาไม่ถือเป็นภาระงานส่วนหนึ่งของพยาบาล ทำให้ภาระหน้าที่ทั้งหมดอยู่กับอาจารย์ประจำหอผู้ป่วยนั้น ๆ ก็ทำให้เกิดปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ตามมาก็คือ การใช้จำนวนอาจารย์ที่มากในการสอนบนคลินิก ซึ่งปัจจุบันจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาทำให้ภาระงานหรือบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นั้นมาก

ประเด็นที่น่าสนใจคือการจัดการเรียนการสอนในคลินิกนั้น เราใช้ patient focus model มากน้อยเพียงใดที่จะช่วยบูรณาการการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้กับนักศึกษาพยาบาลโดยใช้หลักการของ Caring Science อันเป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม ปัจจุบันเราพยายามเน้นและสอนให้นักศึกษาให้ดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมอยู่แล้วแต่อาจเป็นเพราะจำนวนผู้ป่วยที่มากและการขาดความร่วมมือที่ชัดเจนในระดับองค์กรใหญ่ ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนบนคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้เป็นแบบ Malardalen University ได้ แต่เราจะทำอย่างไรที่จะใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนในคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้มากที่สุดโดยยังคงคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ได้

ผู้ถอดบทเรียน

อ.วรรณไพโร แยมมา

อ.ดร.อรุณรัตน์ ศรีจันทร์นิตย์

รายชื่ออาจารย์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 20 คน

1. รองศาสตราจารย์ วิไล	เลิศธรรมเทวี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์	ประสภกิตติคุณ
3. รองศาสตราจารย์ ศรีสมบุรณ์	มุสิกสุนทร
4. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา	เป็เรืองเวทย์
5. รองศาสตราจารย์ อรุณรัตน์	บุณนาค
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา	เสนะสุทธิพันธ์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี	พงษ์สาระนันท์กุล
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีรยา	จิ่งสมเจตไพศาล
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา	ธรรมพนิชวัฒน์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร	สุนทรภา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหญิง	โควสวนนท์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาภาวรรณ หนูคง	
13. อาจารย์ กาญจนา	ครองธรรมชาติ
14. อาจารย์ เบญจมาศ	โอพารัตน์มณี
15. อาจารย์ ดร.พรรณรัตน์	แสงเพิ่ม
16. อาจารย์วรรณไพโร	แยมมา

17. อาจารย์ สุตารัตน์	สุวรรณทေးคุปต์
18. อาจารย์ ดร. สุตาภรณ์	พยัคฆเรือง
19. อาจารย์อังคณา	เจียมจิระพร
20. อาจารย์ ดร.อรุณรัตน์	ศรีจันทร์นิตย์